

ІВАНИЦЬКА О. О.

студентка 4 курсу спеціальності правознавство ЖНАЕУ, м. Житомир,
Україна

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИЯВЛЕННЯ ПРИВЛАСНЕНЬ ТА РОЗТРАТ У ЛІСОВІЙ ГАЛУЗІ

Погіршення стану лісів в Україні на сьогоднішні є однією з найбільш актуальних тем. Негативно впливає на екосистему лісу здійснення рубок без відповідного дозволу. Існування тіньового ринку деревини погіршує стан природного середовища, розвиток лісового господарства та національної

економіки в цілому [1, с. 278]. Незаконне вирубування лісів в Україні особливо у зимовий період досягає критичного рівня. Кожного дня вирубуються та експортуються тисячі дерев. На території нашої країни досі не запроваджена європейська система обліку деревини, яка передбачає контроль від моменту висадки лісу, до його переробки у меблі чи паркет.

Часто лісодеревина, яка стала предметом привласнення, розтрата, реалізується фігурантами через суб'єктів підприємницької діяльності, які провадять діяльність без державної реєстрації, без одержання дозволу, іншого документа дозвільного характеру, якщо його одержання передбачено законом. У цьому випадку важливим є встановлення факту систематичного здійснення такої діяльності, спрямованої на виготовлення та реалізацію лісопродукції з метою одержання прибутку.

Ознаки розкрадань найчастіше встановлюються перевіркою і зіставленням відвантажувальних документів відправника, документами транспортної організації і споживача.

Корисні відомості можуть бути отримані під час вивчення претензійних матеріалів на недостачі або пересортиці товарної лісопродукції. За ознайомлення з рекламаціями, наприклад, можна встановити, що ті чи інші їх одержувачі неодноразово пред'являли претензії на недовантаження, на поставку деревини гіршої якості, ніж указано в документах. Це може бути наслідком зловживань.

Для виявлення розкрадань на лісобазах і складах необхідно проаналізувати матеріали інвентаризацій. Наявність надлишків деревини може свідчити про умисне їх створення з метою подальшого привласнення, розтрата. За встановлення нестачі можливий висновок про вчинений злочин.

Привласнення, розтрата лісодеревини під приводом нерентабельності їх вивезення, списаних як ушкоджених гниллю чи постраждалих від лісових пожеж, перевіряється дослідженням бухгалтерських та інших звітних документів під час заготівлі списаної деревини, термінів її зберігання, перевіркою достовірності актів на її списання. Коли за негласного огляду вказаної в акті ділянки лісосіки на ньому не буде виявлено списану деревину, то, можливо, вчинено фіктивне складання акту. Якщо лісоматеріали списані під приводом загнивання або нерентабельності вивезення з місця заготовок, треба перевіряти документи, що стосуються заготівлі, і матеріали інвентаризацій. За цими документами нескладно встановити час заготівлі і кількість заготовленої деревини. Залежно від часу заготівлі визначається, чи могла деревина згнити і наскільки. Можна також установити спотворення кількості заготовленої і списаної деревини, розміри таких відхилень. На практиці траплялися випадки, коли за допомогою цих перевірок з'ясовувалося, що в загальну кількість списаної деревини включалася приписана в період лісозаготівель, або що на такій ділянці лісозаготівля взагалі не здійснювалася.

У разі списання лісоматеріалів під приводом втрат від лісових пожеж необхідно встановити обставини пожежі, час, місце, фактичну шкоду, що була заподіяна. Перевіркою актів на списання деревини та їх зіставлення з документами про фактично заготовлену в цьому районі кількість лісу і залишку, що був до часу пожежі, іноді вдається виявити факти його списання в більшій

кількості, ніж зафіксовано в залишку. Таким шляхом можна визначити фіктивність актів і встановити кількість викраденої деревини.

Під час перевірки правильності списання деревини на господарські і виробничі потреби необхідно досліджувати акти на списання лісопродукції. Зіставлення зазначених у них відомостей з даними негласних оглядів і обстежень об'єктів, на будівництво яких був витрачений ліс, може бути підставою для висновків про повну або часткову фіктивності документів на списання.

Якщо є відомості про привласнення, розтрата лісу під виглядом втрат при сплаві, то доцільно застосувати перевірку актів про аварії. За їх вивчення слід установити, скільки, якої деревини і за яких обставин було списано. Невідповідність у документах даних фактичної обстановки при сплаві може вказувати на фальшивість актів. Важливо також визначити, наскільки відповідає кількість списаних матеріалів нормам, установленим на природні втрати при сплаві. Істотне перевищення цих норм, як правило, є ознакою злочину.

При відпуску деревини в сплав слід звернути увагу також на документи, що характеризують лісосічний фонд, відведений заготівельникові, і його виробничо-господарську діяльність. Вивчення лісорубного квитка, приймальних актів, нарядів, відомостей на видачу робітникам заробітної плати та їх зіставлення сприяє виявленню підробленості цих документів, а отже, встановленню фіктивності лісозаготівлі та факту передачі лісопродукції сплаворганізації. Важливим елементом правового забезпечення раціонального використання лісів, захисту прав та законних інтересів лісокористувачів є застосування правових засобів впливу, спрямованих на усунення порушень лісового законодавства і припинення їх проявів в майбутньому, відновлення порушеного права та притягнення винних у вчиненні лісових правопорушень до юридичної відповідальності. Найважливішим елементом правового забезпечення раціонального використання та охорони лісів, захисту прав власників лісів та лісокористувачів є застосування правових засобів впливу, спрямованих на усунення порушень лісового законодавства і припинення їх проявів у майбутньому, відновлення порушеного права та притягнення винних у вчиненні лісових правопорушень до юридичної відповідальності [2, с. 377].

Отже, під час складення працівниками поліції протоколів про адміністративне правопорушення, передбачене статтею 164 КУпАП України, найбільш ефективним заходом, спрямованим на недопущення подальшого функціонування суб'єктів господарювання, що незаконно здійснюють первинне оброблення деревини, є вилучення знарядь виробництва, які доцільно розглядати як засоби вчинення адміністративного правопорушення.

Список використаних джерел:

1. Бондарчук Н. В. Актуальні питання правового режиму лісів України / Н. В. Бондарчук // Часопис Київського університету права. – 2012. – № 4. – С. 276–279.
2. Бондарчук Н. В. Право лісокористування в Україні / Н. В. Бондарчук // Митна справа. – 2012. – № 6 (84), ч. 2, кн. 2. – С. 374–378.